

Jan Zieliński

"Powieść polityczna i jej wyróżniki",
Arkadiusz Myszkowski, "Miesięcznik
Literacki" nr 10 (1976) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 20/1 (63), 203

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) MYSZKOWSKI Arkadiusz: Powieść polityczna i jej wyróżniki. "Miesięcznik Literacki" 1976, nr 10, s. 59-66.

Artykuł jest krytycznym przeglądem dotychczasowych prób wyznaczenia definicji powieści politycznej, podejmowanych przez powojennych krytyków głównie z punktu widzenia treści utworów. Autor podważa zasadność mówienia o powieści politycznej tak, jak się mówi o innych "powieściach z przymiotnikiem" (np. obyczajowej, podróżniczej). Proponuje kryterium komentarza do określonej sytuacji politycznej, jakim dana powieść jest – lub nie – w momencie swego powstania i w oczach odbiorców.

BP/63/43

J. Z.

(II) OKOPIEŃ-SŁAWIŃSKA Aleksandra: Hipoteza jedności. (Głosa do interpretacji "Kosmosu"). "Teksty" 1976, nr 3, s. 102-118.

Inwencja słowotwórcza Gombrowicza została tu potraktowana jako rodzaj sygnałów szczególnie pomocnych przy interpretacji powieści. Kluczem procedur eksplikacyjnych jest słowo "berg" i jego trzydzieści jeden odmian; odznacza się ono wielu szczególnymi cechami: pozbawione stałej wartości semantycznej, o ogromnym potencjale słowotwórczym, jest tajemnicze i dobitne dźwiękowo. Formotwórcza energia podmiotu przejawia się na wszystkich poziomach tekstu: od słowotwórstwa po wizję Kosmosu. Bujność języka sugeruje wizję świata ekspansywnego. Bergowanie – zasada wszelkich działań – jest dwuznaczne i pełne przeciwieństw. Berg identyfikuje się z religijnością i ma charakter "sakralno-bezbożny". Wciąga każdego, obiecując intensywne przeżycia i poczucie władzy, prowadzi też ku bluźnierstwu. Może stać się jednak szansą dla niedoskonałości – jest umiejętnością jej spożytkowania.

BP/63/44

K. D.